

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl samosoudcem Martinem Kopou ve věci

žalobce: **F. B.**
státní příslušnost: X
pobytem X

proti

žalovanému: **Ministerstvo vnitra České republiky, Odbor azylové a migrační politiky**
se sídlem Nad Štolou 3, 170 34 Praha 7

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 21. 10. 2022, č. j. OAM-515/ZA-ZA10-ZA16-2022,

takto:

- I. Rozhodnutí žalovaného ze dne 21. 10. 2022, č. j. OAM-515/ZA-ZA10-ZA16-2022, se *ruší* a věc se *vrací* žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žalobci se *nepřiznává* náhrada nákladů řízení.
- III. Žalovaný *nemá právo* na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

1. Žalobce nesouhlasí s rozhodnutím žalovaného o neudělení mezinárodní ochrany. Je Kurd, alevita a podporovatel HDP. Kvůli tomu měl v Turecku nejrůznější problémy. Žalovaný podle něj dospěl k nesprávnému závěru, že nepředstavovaly pronásledování. Nesprávně také vyhodnotil otázku dostupnosti vnitřní ochrany. Krajský soud proto musel posoudit, zda některou z těchto námitek žalobce vznáší důvodně.

II. Napadené rozhodnutí a související skutkové okolnosti

2. Žalobce požádal o mezinárodní ochranu v květnu 2022. Uvedl, že v roce 2012 vybuchla na policejní stanici v kurdské čtvrti v Istanbulu bomba. Od té doby policie Kurdy pořád kontroluje. Žalobce také chodí na demonstrace na podporu HDP. Ty policie rozhání.
3. V pohovoru žalobce vše rozvedl. Do svých osmi let žil ve městě Bingöl. Poté se celá rodina přestěhovala do Istanbulu. Turecko se rozhodl opustit asi před rokem, protože byl neustále pod dohledem policie. U incidentu s bombou v roce 2012 nebyl. Informace o tom má z televize. Protože k tomu došlo v kurdské čtvrti, policie podezírá Kurdy. I žalobce měl celý svůj život problémy kvůli tomu, že je Kurd a navíc alevita. Na základní škole ho šikanoval učitel, protože neuměl arabsky. Dvakrát musel školu měnit. Nepomohlo to. Všude čelil nadávkám. Nakonec dokončil i střední školu a vzali ho na univerzitu. Ve studiu ale kvůli nepřátelskému prostředí pokračovat nechtěl. Domy alevitů ve čtvrti, kde bydlel, označovaly kříže. V průběhu obřadů je rozháněla policie plynovými bombami. Na ulici ho opakovaně kontrolovala hlídka. Třikrát se mu stalo, že mu prohledali telefon. Jakmile zjistili, že je Kurd kvůli fotografii představitele HDP, kterou měl uloženou v telefonu, tak mu telefon rozbili. Takové kontroly jsou náhodné a týkají se všech obyvatel. Své problémy nemohl řešit přestěhováním jinam. Všude je to stejné.
4. Žalobce se ve vlasti účastnil demonstrací a akcí na podporu HDP. Roznášel i letáky. Členem strany ale nebyl. Ani pro ni nevyvíjel žádnou aktivitu. Demonstrace, kterých se zúčastnil, začínaly vždy poklidně. Po příjezdu policie nicméně docházelo k potyčkám. Policie je rozháněla plynovými bombami a obušky. Demonstranty odváděla na policejní stanici. Žalobce takto zadrželi celkem třikrát – v roce 2014, 2015 a 2017. Pokaždé ho odvedli na policejní stanici a tam ho fyzicky napadli – jeden z policistů ho bil obuškem, ostatní přihlíželi. Po propuštění nepotřeboval lékařsky ošetřit. Stížnost proti tomuto jednání nepodal. Coby Kurdovi by mu stejně nikdo nepomohl. Jiné problémy v souvislosti s podporou HDP neměl.
5. Dále žalobce zmínil, že asi před třemi měsíci dostal předvolání k výkonu základní vojenské služby. Měl se dostavit k lékařskému vyšetření. Poté by ho odvedli. Nedávno se z vojenského výcviku vrátil jeho bratr. Řekl mu, že se tam několikrát dostal do problémů s ostatními vojáky kvůli svému kurdskému původu. Psychicky není v pořádku.
6. V září 2022 žalovaný provedl se žalobcem doplňující pohovor. Ke svým problémům souvisejícím s kurdskou národností během studií žalobce dodal, že výuka na škole probíhala v tureckém jazyce, ale chodil na hodiny arabštiny. Tu neovládal dobře a učitelé, kteří ji učili, si na něj kvůli tomu zasedli. Při incidentu v roce 2018, o kterém mluvili již dříve, jej policie zadržela na demonstraci na podporu práv Kurdů. Později na policejní stanici ho fyzicky napadli. Bili ho obušky a dávali mu facky. Poté ho propustili. Všechna zadržení probíhala stejně. Nijak to neřešil. Nemůže si státu stěžovat na stát. V roce 2018 se dostal na univerzitu. Nakonec tam ale nenastoupil. Ani si nehledal práci. Nadále se účastnil demonstrací. Incidenty s policií se již neopakovaly.
7. Z vlasti žalobce vycestoval, protože byl pod neustálým dohledem policie. Ustavičně chodila k nim domů a přesvědčovala je, aby na prokurdské demonstrace nechodili. Týkalo se to všech kurdských rodin, nejenom rodiny žalobce. Policie dokáže podle občanského průkazu zjistit, kdo je Kurd, na základě místa narození. Poté, co žalobce z vlasti vycestoval, k nim policie přestala chodit. Impulsem, který žalobce donutil odjet z vlasti, byly problémy kvůli jeho kurdské národnosti. Bojí se, že by ho po návratu mohli uvěznit. Myslí si, že kvůli jeho účasti na demonstracích a kvůli incidentům s mobilem je na něj vedený spis.

8. Žalovaný rozhodnutím ze dne 21. 10. 2022, č. j. OAM-515/ZA-ZA10-ZA16-2022, neudělil žalobci žádnou z forem mezinárodní ochrany („rozhodnutí žalovaného“).
9. Žalobce podle žalovaného ve vlasti nevyvíjel politickou činnost, za kterou by čelil pronásledování. Sice uváděl, že s ním policie špatně zacházela, ale na toto jednání si nikdy nestěžoval a nepožádal o pomoc. Žalovaný odkázal na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 3. 2004, sp. zn. 6 Azs 8/2003, ve kterém soud uvedl, že pokud žadatel neučiní žádné kroky k využití všech prostředků dostupných v zemi původu, nelze dojít k závěru, že by mu taková ochrana nebyla poskytnuta. Obdobně v rozsudku ze dne 22. 12. 2005, č. j. 6 Azs 479/2004-41, Nejvyšší správní soud uvedl, že pokud má žadatel v zemi původu problémy s policisty, zpravidla nepůjde o jev státní mocí vyvolaný, podporovaný, záměrně trpěný nebo nedostatečně potlačovaný.
10. S odkazem na *Informaci MZV ČR, č. j. 103966-6/2022-LPTP (státní zastupitelství)*, březen 2022 („Informace MZV 2022“), pak žalovaný uvádí, že žalobce měl možnost obrátit se na státní zastupitelství. Naposledy ho zadrželi v roce 2018. I poté chodil na demonstrace, ale žádné další problémy neměl. Pokud jde o návštěvy policie u žalobce doma, on sám uvedl, že byly náhodné a týkaly se všech obyvatel, nikoli pouze rodiny žalobce. Nešlo proto o pronásledování.
11. Žalovaný ani neshledal, že by žalobci v budoucnosti hrozilo pronásledování pro některý z důvodů podle § 12 písm. b) zákona o azylu. Nejprve se zaměřil na situaci politické strany HDP. Uvedl, že se jedná o zákonnou a fungující politickou stranu. Její představitelé sice mohou čelit potížím. Ale jen pokud se jedná o vrcholné politiky. Naopak u řadového člena nebo příznivce HDP je nepravděpodobné, že by k sobě přitáhl negativní pozornost státních orgánů (viz Informace britského Ministerstva vnitra o HDP z března 2020). Žalobce spojoval důvody podání žádosti o mezinárodní ochranu se svou kurdskou národností, nikoliv s politickým přesvědčením. Pronásledování pro svůj politický názor nečelil.
12. Dále se žalovaný zabýval obecnou situací Kurdů a alevitů v Turecku. S odkazem na *Informaci MZV Turecko – Turečtí občané kurdského původu* z listopadu 2020 („Informace MZV 2020“) uvedl, že turecká ústava zakotvuje rovnost všech občanů a zákaz diskriminace. Kurdové mají zastoupení mezi podnikateli, úředníky i např. známými herci a umělci či sportovci. Mají obdobná práva jako ostatní občané, co se týče vzdělání, zaměstnání, bydlení i dalších aspektů každodenního života. Všechny tyto informace dokládají, že je v Turecku pro Kurdy možnost důstojného života bez omezení či pronásledování. Kurdové mohou žít ve všech oblastech Turecka a vykonávat nejrozumnější zaměstnání. Z dostupných informací nevyplývá, že by čelili znevýhodňování, nebo že by docházelo k omezování jejich svobody slova. Navíc ani sám žalobce nezmínil žádnou situaci, při které by byl terčem závažného negativního jednání kvůli svému původu. Kontroly ze strany policie jsou běžné na celém světě. Pokud by se žalobce po svém návratu cítil znevýhodněný, může se obrátit na příslušné státní orgány.
13. Turecká ústava rovněž zakazuje diskriminaci na základě náboženského vyznání. Náboženství je možné svobodně praktikovat, nesměruje-li proti integritě státu. Vláda přistupovala k alevitům jako k neortodoxní muslimské sektě, kterou neuznává za zvláštní náboženskou skupinu a považuje je za muslimy. Alevitské modlitebny cemevis vláda neuznává za oficiální místa praktikování víry. Proto je na rozdíl od mešit finančně nepodporuje. Navzdory rozhodnutí Nejvyššího odvolacího soudu z listopadu 2018, podle kterého cemevis jsou místem bohoslužby. Obecně ale mohou alevité svou víru praktikovat

svobodně. Řada alevitů jsou zároveň Kurdové. Alevité hrají prominentní roli v politice. Stejně jako na ostatní náboženské menšiny na ně v tomto ohledu nedopadá žádné omezení. Podle *Informace OAMP, Turecko: vyznání v Turecku* z dubna 2021 („Informace OAMP“) alevité čelí nízkému riziku diskriminace ze strany státu a ze strany společnosti. Z dostupných informací tedy nevyplývá, že by žalobce měl být kvůli svému náboženskému přesvědčení v Turecku obětí nějakého znevýhodňování. Žalovaný proto v souvislosti s náboženskou vírou žalobce neshledal, že by mu mohlo hrozit pronásledování.

14. Žalovaný se zabýval také povinnou vojenskou službou v Turecku. Konstatoval, že snaha vyhnout se základní vojenské službě není sama o sobě důvodem pro udělení azylu, zejména pokud se týká všech obyvatel země. Výkon branné povinnosti je legitimním požadavkem státu i podle mezinárodních smluv. Informace, které žalobce má ohledně vojenského výcviku, čerpá pouze od svého bratra. Turecká legislativa nedělá ve vztahu k výkonu vojenské služby žádné rozdíly mezi příslušníky jednotlivých etnik. Nedochází k nasazování vojáků základní vojenské služby do konfliktu. Při výkonu vojenské služby žalobce sice může mít potíže s ostatními vojáky, kteří nejsou nakloněni Kurdům. V takovém případě se může obrátit na nadřízené. Samotná povinnost vykonat vojenskou službu, která v Turecku probíhá nediskriminačně, není pronásledováním.
15. Žalovaný pak neshledal důvod hodný zvláštního zřetele pro udělení humanitárního azylu, či důvod pro udělení doplňkové ochrany. V Turecku nelze udělit trest smrti. Žalobci nehrozí ani špatné zacházení. Ohledně situace Kurdů, alevitů, či podporovatelů HDP žalovaný zrekapituloval svou argumentaci k neudělení azylu. Žalobci nehrozí žádné nebezpečí v souvislosti s ozbrojeným konfliktem. Většina území Turecka je bezpečná. V zemi neprobíhá ozbrojený konflikt a Turecko není ve válce s jiným státem. Vycestování žalobce do vlasti rovněž nepředstavuje porušení mezinárodních závazků.

III. Obsah žaloby

16. Žalobce namítá, že žalovaný nesprávně posoudil důvodnost jeho obav z pronásledování v souvislosti s jeho národností, náboženstvím a politickým přesvědčením. Žalobce celý svůj život čelil diskriminaci kvůli tomu, že je Kurd. Státní orgány systematicky přehlížejí problémy Kurdů se soukromými osobami. Kvůli jeho původu ho napadla i policie. Hlídky v ulicích kontrolovaly jeho telefon. Z informace o místě jeho narození, které leží na východě země, zjistili, že je Kurd. Kromě toho bydlel v kurdské čtvrti. Neměl se kam jít přestěhovat. Ani rozhodnutí žalovaného neuvádí konkrétní místo, kde by žalobce problémům nečelil.
17. Kromě toho měl žalobce problémy kvůli uplatňování svých politických práv. Policie mu třikrát zničila telefon, zatkla ho a zbila. Závěr žalovaného, že pouhý sympatizant HDP nemůže čelit pronásledování, není správný. Žalobce odkázal na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 2. 2020, č. j. 10 Azs 278/2019-57, ve kterém soud uvedl, že „[o]bstaral-li si žalovaný zprávy o zemi původu, které popisují perzekuci vysokých představitelů pro-kurdských politických stran tureckých státem, je chybou v logickém úsudku, dovodil-li žalovaný jen z toho, že pouhým sympatizantům těchto stran nehrozí od tureckého státu žádné nebezpečí.“ Jednání policie, kterému žalobce čelil, je ukázkovým příkladem pronásledování. Policie několikrát navštívila domov žalobce a přesvědčovala jej, aby zanechal podpory strany HDP, o které žalovaný tvrdí, že je zákonnou a parlamentní stranou. Žalobce to považuje za porušení svých lidských práv a svobod. Myslí si, že jeho jméno figuruje v několika policejních spisech. Politickou situaci v Turecku žalovaný

nehodnotí na podkladě dostatečně aktuálních informací o zemi původu. Žalobce po roce 2018 neměl problémy, protože se Kurdové kvůli policejní brutalitě již neúčastní prokurdských shromáždění.

18. Pro Kurda je nemožné domoci se vnitrostátní ochrany před pronásledováním ze strany policie. Žalovaný žalobci vyčítá, že si nikdy nestěžoval na její chování. Žalobce ale neví, kam by si měl stěžovat. Ze svého okolí nezná nikoho, kdo by tím něčeho dosáhl. Spíš pak čelili dalšímu násilí. Že se policejními útoky na Kurdy nešetří, žalobce považuje za notorietu. Pokud naopak žalovaný tvrdí, že ochrana je pro žalobce dostupná, měl by žalobcova tvrzení vyvrátit dostatečně zjištěným skutkovým stavem. Nelze po žalobci požadovat, aby se obracel na státní orgány, je-li zřejmé, že by neměly ochotu mu pomoci.
19. Existence odůvodněného strachu z pronásledování se nemusí nutně zakládat na osobních zkušenostech žadatele. Posouzení vnitřní ochrany zároveň nemůže vycházet pouze z formalistických zpráv o právních předpisech země původu. Turecká ústava a zákony formálně zaručují určitá práva. To ale neznamená, že existuje reálná možnost ochrany. Rozhodnutí žalovaného v tomto směru nestojí na dostatečných podkladech. Žalovaný se nezabýval tím, zda po žalobci vůbec lze požadovat, aby se obrátil se žádostí o pomoc na vnitrostátní orgány. Vyplývá-li z informací o zemi původu, že menšina, které je žadatel příslušníkem, je terčem pronásledování, pak nemůže být důvodem neudělení azylu to, že žadatel v zemi původu nepožádal o pomoc příslušné státní orgány. O tom, že Kurdové jsou v Turecku pronásledovanou a diskriminovanou menšinou, není pochyb. Z judikatury plyne, že pokud žadatel tvrdí nemožnost nebo bezvýchodnost uplatnění přezkumných postupů vyššími či nezávislými orgány, pak nestačí pouhé shromáždění údajů o právním systému nebo struktuře organizace veřejné moci v zemi původu.
20. Žalobce čelil i pronásledování z náboženských důvodů. Jako alevita se zúčastnil mnoha náboženských setkání. Několikrát zažil, že jejich skupinu rozehnala policie slzným plynem. Byl také svědkem toho, jak extrémisté označili domy alevitů v jejich čtvrti symbolem X. Žalovaný uvádí, že tyto incidenty jsou pouze osobním tvrzením žalobce. Své rozhodnutí pak opírá pouze o obecná tvrzení o tom, že turecká ústava zakotvuje náboženskou svobodu. Neprokázal, že žalobci nehrozí pronásledování z náboženských důvodů.
21. Kromě zmíněných problémů se žalobce po nepříjemných zážitcích jeho bratra obává nastoupit na základní vojenskou službu. Pro opuštění vlasti má tedy několik důvodů. *Důvod pro udělení mezinárodní ochrany zakládají nejenom jednotlivé incidenty, ale především pronásledování na kumulativním základě.*

IV. Vyjádření žalovaného

22. V reakci na žalobní námitky žalovaný znovu odkázal na to, že se žalobce nikdy se svými problémy na nikoho neobrátil se žádostí o pomoc. Na postup policie si nestěžoval, přestože se takováto pomoc nabízela. Svou neochotu obrátit se na příslušné státní orgány pak žalobce v průběhu správního řízení odůvodnil pouze tím, že nemá smysl si stěžovat státu na stát. Navíc poslední incident, během nějž měla policie žalobce zadržet a fyzicky napadnout, proběhl již v roce 2018.
23. Žalovaný se ve svém rozhodnutí zaměřil na situaci podporovatelů strany HDP, Kurdů i alevitů. Na základě informací o zemi původu posoudil, zda z těchto důvodů žalobci hrozí pronásledování nebo vážná újma. Dospěl však k závěru, že tomu tak není. Žalovaný nesouhlasí s tvrzením, že v Turecku dochází k pronásledování kurdské či alevitské menšiny.

Připouští, že mezi dvacetimilionovou kurdskou menšinou a tureckou etnickou majoritou panuje v Turecku jisté napětí. Nedosahuje však intenzity pronásledování či reálné hrozby vážné újmy. V podrobnostech žalovaný odkázal na odůvodnění svého rozhodnutí.

24. Důvodem pro udělení azylu bez dalšího není ani branná povinnost. Ze shromážděných podkladů vyplynulo, že podmínky splnění této občanské povinnosti jsou v Turecku standardní a nijak se nevymykají co do azylově relevantních okolností.

V. Posouzení věci krajským soudem

25. Žaloba je důvodná.
26. Žalobce nesouhlasí se závěry žalovaného, že mu v případě návratu do vlasti nehrozí pronásledování. Své obavy spojuje se svou kurdskou národností, s alevitskou vírou a s povinností absolvovat základní vojenskou službu.
27. Podle § 12 zákona o azylu se cizinci udělí azyl, (a) je-li pronásledován za uplatňování politických práv a svobod, nebo (b) má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, pohlaví, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má.
28. Žadatel o azyl musí podle § 12 písm. b) zákona o azylu současně splnit následující kritéria: (1) musí se nacházet mimo zemi svého původu; (2) musí mít odůvodněný strach; (3) jemu hrozící újma musí dosahovat intenzity pronásledování; (4) ochrana v zemi původu selhala; (5) musí být pronásledován (nebo mu musí být odepírána ochrana před pronásledováním) z azylově relevantních důvodů; a (6) nesmí se na něj vztahovat vylučující klauzule podle § 15 zákona o azylu. Obdobné podmínky platí v případě § 12 písm. a) zákona o azylu. S tím rozdílem, že toto ustanovení speciálně cílí na jediný důvod pronásledování, jenž se do určité míry překrývá (ovšem neshoduje) s jedním z důvodů pronásledování podle § 12 písm. b) zákona o azylu (zastávání určitých politických názorů) zahrnutých v podmínce (5).
29. Námitky žalobce směřují hlavně vůči nesprávnému posouzení druhé, třetí a čtvrté podmínky. Žalovaný ve svém rozhodnutí poukazuje zejména na to, že žalobce své problémy ve vlasti neřešil, přestože měl k dispozici účinnou ochranu ze strany státu.

a. Vnitřní ochrana

30. Krajský soud v první řadě zdůrazňuje, že *zamýšlení se nad otázkou vnitřní ochrany může přijít na řadu až poté, co žalovaný vyhodnotí, že žalobci hrozí pronásledování*. Pokud naopak žalovaný pronásledování neshledá, nemá smysl dále pokračovat v posuzování podmínek pro udělení azylu. Není, před čím by bylo nutné žadatele ochraňovat. Odůvodnění rozhodnutí žalovaného je proto již v tomto ohledu logicky rozporné. Žalovaný již v prvním kroku právního hodnocení žalobcovy žádosti odkazuje na možnost využití vnitřní ochrany. Aniž by vůbec bylo zřejmé, zda obavu žalobce z pronásledování považuje za důvodnou.
31. Posouzení této otázky je navíc zkratkovité. Žalovaný totiž s odkazem na starší judikaturu pouze obecně uvádí, že pokud žadatel nepodnikne žádné kroky k využití prostředků vnitřní ochrany, nelze předpokládat, že by mu příslušné orgány takovou ochranu neposkytly. Povinnost žadatele obrátit se s žádostí o pomoc nejprve na státní orgány země původu však neplatí bezvýjimečně. Kvalifikační směrnice totiž v bodě 27 svého odůvodnění říká, že *pokud je původcem pronásledování stát nebo státní subjekt, měla by se uplatnit domněnka, že účinná ochrana není žadateli dostupná*. Pokud domněnka nedostupnosti vnitřní ochrany

vznikne, pak ji žalovaný musí adresně vyvrátit. To lze například tím, že jde o hrozbu pocházející od samostatně excesivně jednajícího státního původce. Současně to nelze zjednodušit a tvrdit, že každé nezákonné jednání příslušníka bezpečnostní složky bude pouhým excesem.

32. Pokud se uvedenou domněnku podaří vyvrátit, pak žalovaný musí dále posuzovat, zda ochrana dostupná žadateli v místě jeho bydliště je také *účinná a ne jen dočasná* ve smyslu čl. 7 odst. 2 kvalifikační směrnice. Tedy zda poskytovatelé ochrany – tj. stát, strany nebo organizace, včetně mezinárodních organizací, ovládající stát nebo podstatnou část území státu, pokud chtějí a mohou zajistit ochranu před pronásledováním – učiní přiměřené kroky, aby zabránily pronásledování. Mimo jiné tím, že zavedou účinný právní systém, který umožňuje odhalovat, stíhat a trestat jednání zakládající pronásledování. A žadateli dají k této ochraně přístup. V této souvislosti však *„nestačí pouhé shromáždění údajů o právním systému nebo struktuře organizace veřejné moci v konkrétní zemi původu bez související informace o účinnosti aplikace záruk zákonnosti“*. Opravné prostředky či možnost obracet se o ochranu práv na orgán veřejné moci totiž obvykle zakotvují i právní řády zemí s nedemokratickým, autoritářským či totalitním režimem, porušujících lidská práva a svobody.“ (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 9. 2007, č. j. 1 Azs 40/2007-129; zvýraznil krajský soud).
33. Tam, kde je původcem pronásledování státní subjekt, je podle judikatury nutné obzvláště obezřetně zvažovat, zda výše instančně postavené orgány či jiní poskytovatelé ochrany *dokáží a chtějí* poskytnout žadateli účinnou ochranu ve smyslu čl. 7 odst. 2 kvalifikační směrnice. Pokud tomu tak není, nelze po žadateli požadovat, aby se na tyto orgány obracel (viz např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 9. 2008, č. j. 5 Azs 66/2008-70, č. 1749/2009 Sb. NSS, a ze dne 31. 5. 2017, č. j. 5 Azs 62/2016-87). Nevyčerpání dostupných prostředků vnitřní ochrany v takovém případě nemůže vést k negativnímu rozhodnutí.
34. Žalobce přitom uváděl, že problémy v Turecku měl s policií, tedy státním orgánem. Z výše uvedeného plyne že v takovém případě nestačí žadatele bez dalšího odkázat na možnost využití vnitřní ochrany. *Naopak se zde uplatní domněnka, že vnitřní ochrana dostupná není*. Žalovaný však ve svém rozhodnutí chybně nepřiznává žádnou relevanci skutečnosti, že původcem žalobcových problémů byly státní orgány, nikoliv soukromé osoby. Nijak navíc nezkoumá, zda byl postup policie vůči žalobci (zejména použité fyzického násilí) pouze excesem nebo zda je takový postup v obdobných situacích (při zatýkání na prokurdských demonstracích) běžný a zda proti němu je reálně dostupná účinná ochrana.
35. Žalovaný pouze stručně odkazuje na Informaci MZV 2022 o fungování státního zastupitelství v Turecku. Tato informace odpovídá na dotazy žalovaného o tom, jaká je organizační struktura státního zastupitelství; jaké mají turečtí státní zástupci dohledové a dozorové prostředky; jestli v Turecku existuje obdoba české GIBS a jak případně řeší přestupky a trestné činy policistů; jak policie vyšetřuje trestné činy spojené s PKK a pak tři otázky týkající se systému ochrany svědků.
36. Z této zprávy ovšem plynou pouze informace o struktuře jednotlivých státních složek a jejich zákonných pravomocích. *Naopak informace, které by cokoliv vypovídaly o reálné dostupnosti a účinnosti ochrany poskytované těmito státními složkami, zcela chybí*. Závěry žalovaného o tom, že žalobce měl v zemi původu dostupnou vnitřní ochranu před jednáním policie, které zjevně bylo nezákonné, proto nestojí na dostatečně zjištěném skutkovém základu.

37. To by samo o sobě nemuselo být důvodem pro zrušení rozhodnutí žalovaného, pokud by žalovaný zároveň řádně zdůvodnil, že žalobce nebyl ve vlasti pronásledován a takové pronásledování mu ani nehrozí. Jak ale krajský soud rozvede v další části tohoto rozsudku, takové posouzení rozhodnutí žalovaného neobsahuje.

b. Pronásledování

38. Pojem pronásledování definuje § 2 odst. 4 zákona o azylu. Rozumí se jím „závažné porušení lidských práv, jakož i opatření působící psychický nátlak *nebo jiná obdobná jednání anebo jednání, která ve svém souběhu dosahují intenzity pronásledování*, pokud jsou prováděna, podporována nebo trpěna původci pronásledování.“ (důraz doplnil krajský soud). Toto ustanovení je potřeba vykládat v souladu s kvalifikační směrnicí. Podle jejího čl. 9 pak platí, že aby bylo určité jednání pronásledováním, musí být (a) svou povahou nebo opakováním dostatečně závažné, aby představovalo vážné porušení základních lidských práv, zejména práv, od nichž se podle čl. 15 odst. 2 Evropské úmluvy o lidských právech nelze odchýlit, nebo (b) *souběhem různých opatření, včetně porušování lidských práv, který je dostatečně závažný k tomu, aby postihl jednotlivce způsobem podobným uvedenému v písmenu a).* Ve druhém odstavci tento článek uvádí demonstrativní výčet jednání, která lze za pronásledování považovat. Jedná se mimo jiné o a) použití fyzického nebo psychického násilí, včetně sexuálního násilí; b) právní, správní, policejní nebo soudní opatření, která jsou sama o sobě diskriminační nebo jsou prováděna diskriminačním způsobem.
39. Žalovaný se ve svém rozhodnutí zabývá jednotlivými problémy, o kterých žalobce mluvil při pohovoru. Na podkladu informací o zemi původu se věnoval postavení příznivců strany HDP, Kurdů i alevitů. Konstatoval, že u řadového člena nebo sympatizanta HDP je málo pravděpodobné, že by na sebe přitáhl negativní pozornost státních orgánů. Také ve vztahu ke Kurdům nelze mluvit o tom, že by všichni čelili pronásledování. A alevité čelí pouze nízkému riziku diskriminace ze strany státu a společnosti.
40. Jistě lze souhlasit s obecnými závěry žalovaného, že samotná kurdská národnost bez dalšího nezakládá důvod pro udělení mezinárodní ochrany. Nelze tvrdit, že by celé kurdské etnikum v Turecku čelilo natolik závažnému a systematickému porušování lidských práv, že by se jednalo o pronásledování (obdobně viz např. rozsudky ze dne 17. 1. 2019, č. j. 5 Azs 106/2018-30, ze dne 25. 4. 2019, č. j. 8 Azs 352/2018-46, či usnesení ze dne 18. 1. 2023, č. j. 10 Azs 246/2022 377, nebo ze dne 2. 3. 2023, č. j. 1 Azs 256/2022-29). Stejně tak lze souhlasit s tím, že ani samotná alevitská víra nevede v Turecku k náboženskému pronásledování. To jasně potvrzují žalovaným shromážděné informace o zemi původu. Podobně ani méně intenzivní politická činnost (účast na demonstracích) by sama o sobě nepostačovala k závěru o přiměřené pravděpodobnosti pronásledování.
41. Pokud by krajský soud hodnotil azylový příběh žalobce v takto abstraktní rovině, musel by dát žalovanému za pravdu. *Krajský soud však vidí zásadní problém v tom, že důvody, pro které žalobce žádá o mezinárodní ochranu, žalovaný hodnotí izolovaně a odtrženě od konkrétních problémů, před kterými žalobce z vlasti uprchl.* Žalovaný se k povaze těchto problémů nijak nevyjadřuje. Nehodnotí, zda jednání, kterému žalobce v minulosti čelil, svou povahou nebo opakováním může představovat pronásledování. Tomuto posouzení se žalovaný snažil vyhnout tím, že rovnou přeskočil k posouzení otázky vnitřní ochrany. Aniž by nejprve položil na jisto, zda žalobce vlastně čelil pronásledování.

42. Žalovaný poukazuje na to, že žalobce se rozhodl svou vlast opustit asi rok předtím, než to skutečně udělal. Z toho žalovaný dovozuje, že zmiňované incidenty neměly souvislost s odchodem žalobce z Turecka, a proto je nelze „považovat za jednání naplňující podstatu pronásledování“. *To ovšem nic nevypovídá o povaze jednání, kterému žalobce čelil a které by mu případně brozilo v případě návratu.* Není nezbytné, aby uprchlík opustil zemi původu v bezprostřední reakci na konkrétní incident. To, že žalobce rok plánoval opuštění Turecka, nemá na posouzení důvodnosti jeho žádosti vliv.
43. Dále se žalovaný zaměřuje na policejní kontroly žalobce a rozbití jeho telefonu. V tomto směru pak konstatuje, že se nejedná o akt pronásledování vzhledem k tomu, že kontroly byly náhodné a netýkaly se pouze žalobce pro nějaký specifický důvod. Kromě uvedených problémů však žalobce mluvil také o tom, že jej policie opakovaně zadržela na demonstraci a podrobila fyzickému násilí. K povaze těchto závažných incidentů se žalovaný nijak nevyjadřuje. Použití nepřiměřeného fyzického násilí ze strany policie přitom v určitých případech může v závislosti na jeho intenzitě nebo opakování naplnit definici pronásledování.
44. Krajský soud připomíná judikaturu Evropského soudu pro lidská práva, podle které jakýkoli zásah do lidské důstojnosti naráží na samotnou podstatu Evropské úmluvy o lidských právech. Z toho důvodu každé jednání příslušníků státních orgánů vůči jednotlivci, které snižuje lidskou důstojnost, představuje porušení čl. 3 Evropské úmluvy o lidských právech, zakotvujícího právé zákaz mučení a nelidského či ponižujícího zacházení. *To platí zejména pro použití fyzické síly proti jednotlivci, pokud to není vzhledem k jeho chování nezbytně nutné, bez ohledu na dopad tohoto použití síly na dotýcnou osobu* (rozsudek velkého senátu Evropského soudu pro lidská práva ze dne 28. 9. 2015 ve věci *Bouyid proti Belgii*, stížnost č. 23380/09, § 88-89 a § 100-101). Žalobce sice uváděl, že jeho zranění nebyla natolik vážná, aby vyžadovala lékařské ošetření. Zároveň ale k použití násilí ze strany policie nedošlo pouze v jednom ojedinělém případě, aby bylo možné tvrdit, že se mohlo jednat o pouhý excés. *Žalobce podle jeho slov bili opakovaně, po každém jeho zadržení.* Takové jednání státního orgánu nelze přehlížet a pouze lakonicky odbyť nepodloženým závěrem o možnosti žalobce vyhledat vnitřní ochranu.
45. Nejednalo se navíc o jediný problém, který žalobce se státními orgány měl. Čelil jim nejenom v souvislosti s projevem politických názorů, ale také kvůli své víře. Mluvil o rozhánění náboženských setkání, opakovaných policejních kontrolách na ulici a návštěvách u něj doma s cílem odradit jej od další účasti na demonstracích. *Žalovaný si proto měl položit otázku, zda se nemohlo jednat o pronásledování na kumulativním základě,* jak žalobce správně namítá. Tím se rozumí souběh různých opatření, včetně porušování lidských práv, který je dostatečně závažný k tomu, aby postihl jednotlivce způsobem podobným vážnému porušení základních lidských práv. *O pronásledování na kumulativním základě jde v případě, že žadatel v zemi původu čelí sérii ústrků, které činí jeho život v této zemi natolik nebezpečným či nesnesitelným, že jediným způsobem úniku z této tísně je opuštění země původu.*
46. Posouzení, zda se ve věci jedná o pronásledování na kumulativním základě, je vždy závislé na okolnostech konkrétního případu. Nejvyšší správní soud přitom v minulosti shledal pronásledování na kumulativním základě v případech, ve kterých zásah do sféry žadatele o mezinárodní ochranu zasahoval v podobné intenzitě jako v případě žalobce. Šlo například o žadatelku, která měla z důvodu svého náboženského vyznání potíže s nesnášenlivostí spoluobčanů a nátlak na ni vyvíjel také zaměstnavatel (nakonec sama ze zaměstnání odešla).

Zároveň ji opakovaně perlustrovala policie, požadovala od ní peníze a odebrala jí doklady, které ztratila (rozsudek ze dne 19. 9. 2007, č. j. 1 Azs 40/2007-129). Ke stejnému závěru dospěl Nejvyšší správní soud u žadatele, jehož dvakrát vyslýchala policie, která jej varovala, že by se měl s manželkou přestat účastnit opozičních aktivit a distribuovat letáky na opozičních mítincích, přičemž totožné varování obdržel i od svého zaměstnavatele (rozsudek ze dne 14. 6. 2012, č. j. 6 Azs 4/2012-67). Nebo u žadatelky, která byla v souvislosti s politickým aktivismem (účast na demonstracích) podrobena opakovaným několikahodinovým výslechům, jež vygradovaly až k domovní prohlídce (rozsudek ze dne 16. 5. 2019, č. j. 9 Azs 20/2019-59).

47. Jednání, kterému čelil žalobce, je podle krajského soudu srovnatelné s výše uvedenými příklady, ve kterých Nejvyšší správní soud viděl možné pronásledování na kumulativním základě. Z jeho azylového příběhu plyne, že zažíval problémy téměř při jakémkoli projevu svých základních práv – jakmile projevoval své politické názory nebo náboženskou svobodu. Byť obecně může být pravda, že diskriminace alevitů v Turecku není nijak rozšířená nebo závažná a že u řadových podporovatelů strany HDP je pouze nízké riziko pronásledování. Tyto závěry by pro negativní rozhodnutí postačovaly, pokud by žalobce žádným konkrétním negativním následkům výkonu svých základních práv nečelil. *On se však do pozornosti orgánů států zjevně dostal. Opakovaně. Žalovaný však tyto problémy ve svém rozhodnutí prakticky ignoruje. Bylo by proto žádoucí, aby se azylovým příběhem žalobce zabýval mnohem pečlivěji. A aby řádně posoudil, zda jednotlivé incidenty ve svém souhrnu nemohly založit pronásledování na kumulativním základě.* Krajský soud neříká, zda tomu tak je nebo není. Takový závěr by byl v tuto chvíli předčasný a krajský soud by tím nahrazoval prvotní posouzení žádosti o mezinárodní ochranu, které je úkolem žalovaného.
48. Pro úplnost krajský soud dodává, že žalovanému dává za pravdu, pokud jde o jeho závěry ohledně neochoty žalobce nastoupit na povinnou základní vojenskou službu. Žalovaný správně uvádí, že tato povinnost bez dalšího není důvodem pro udělení azylu. Může tak tomu být pouze ve specifických situacích. Neochota žadatele o mezinárodní ochranu splnit svou brannou povinnost může mít z pohledu zákona o azylu relevanci například tehdy, pokud odmítnutí vojenské služby odůvodňuje reálně projevené politické nebo náboženské přesvědčení (srov. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 3. 2004, č. j. 5 Azs 4/2004-49, a ze dne 7. 8. 2012, č. j. 2 Azs 17/2012-44). Nebo také tehdy, pokud by výkon vojenské služby zahrnoval páčání válečných zločinů, zločinů proti lidskosti nebo činů, které odporují zásadám a cílům OSN [viz čl. 9 odst. 2 písm. e) kvalifikační směrnice]. Další situací, ve které hrozící povinnost vykonat vojenskou službu může být důvodem pro udělení mezinárodní ochrany, jsou natolik drsné podmínky výkonu státní vojenské služby, že by dosahovaly intenzity mučení, nelidského či ponižující zacházení, anebo by porušovaly právo na osobní bezpečnost a integritu jednotlivce, případně zahrnovaly nucené práce či formu otroctví [viz Pokyny Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (UNHCR) pro mezinárodní ochranu č. 10 ze dne 1. 11. 2004, dostupné zde: <https://bit.ly/3Ubnsc>].
49. Povinnost žalovaného zvažovat, je-li ve hře některá z výše uvedených variant, záleží především na tvrzeních samotného žadatele. Žalobce však netvrdil, že by se obával nástupu do vojenské služby v souvislosti s některým ze zmíněných důvodů. Svou obavu opírá pouze o negativní zkušenost jeho bratra, který tam měl problémy s ostatními vojáky kvůli svému kurdkému původu. Z jednotlivé zkušenosti žalobcova bratra však nelze dovozovat, že by podmínky výkonu základní vojenské služby v Turecku byly vůči Kurdům natolik nepřijemné, že by představovaly závažné porušení základních lidských práv. Nic takového

neplyne ani z informací, které si shromáždil žalovaný. Žalobce vůči nim žádné námitky nevznsl.

VI. Závěr a rozhodnutí o nákladech řízení

50. Krajský soud s ohledem na výše uvedené přistoupil ke zrušení rozhodnutí žalovaného pro vady ve smyslu § 76 odst. 1 písm. a), b) s. ř. s. Jeho rozhodnutí je nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů ve vztahu k posouzení otázky, zda jednání, kterému žalobce v Turecku čelil, nemůže zakládat pro následování na kumulativním základě. Zároveň skutkový stav ohledně dostupnosti vnitřní ochrany nemá dostatečnou oporu ve správním spisu.
51. V dalším řízení se žalovaný bude muset znovu zaměřit na právní hodnocení jednání, kterému žalobce ve vlasti čelil v souvislosti s projevem svých politických názorů, náboženským přesvědčením a kurdskou národností. V případě, že nalezená odpověď na tuto otázku bude kladná, bude žalovaný muset doplnit shromážděné informace o zemi původu tak, aby mohl posoudit, zda by turecké státní orgány byly schopné a způsobilé žalobce ochránit před pronásledováním. Pokud ale žalovaný pronásledování opětovně neshledá, nebude se muset otázkou vnitřní ochrany vůbec zabývat.
52. Pokud jde o náklady řízení, žalobci jako úspěšnému účastníkovi řízení vzniklo právo na jejich náhradu. Žádné však nevyčísлил, proto mu je krajský soud nepřiznal. Žalovanému jako neúspěšnému účastníkovi řízení právo na náhradu nákladů řízení nevzniklo.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení podat kasační stížnost u Nejvyššího správního soudu. *Nejvyšší správní soud kasační stížnost proti tomuto rozsudku odmítne pro nepřijatelnost, pokud nebude svým významem podstatně přesahovat vlastní zájmy stěžovatele.* V řízení o kasační stížnosti musí stěžovatele zastupovat advokát. To neplatí, pokud má stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které se vyžaduje pro výkon advokacie.

Brno dne 28. dubna 2023

Martin Kopa, v. r.
samosoudce